

О.М. Пожар, ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

НАСЛІДКИ ПРОЦЕНТНОГО РИЗИКУ ДЛЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Управління процентним ризиком має ключове значення для ефективної роботи банку, оскільки процентний ризик має об’єктивний характер, на ринкові зміни процентної ставки окремий банк майже не впливає.

Як свідчать результати проведеного дослідження, система банків України має незначний ризик зміни процентної ставки.

Індекс процентного ризику $IR(t)$, що дорівнює відношенню абсолютної величини кумулятивного гєпа (кумулятивний (нагромаджений) гєп – алгебраїчна сума гєпів у кожному з часових інтервалів, на які поділено часовий горизонт) до активів, чутливих до зміни процентної ставки, знаходиться в межах від 1,04 % (для активів та пасивів зі строком погашення від 32 до 92 днів) до 19,74 % (для активів та пасивів зі строком погашення понад 5 років) (табл. 1). При цьому значення індексу процентного ризику для активів та пасивів зі строком погашення до одного року становить 6,12 % (прийнятий у світовій практиці ліміт індексу процентного ризику становить 20-25 %).

Як свідчать наведені дані, система банків України зорієнтована на зменшення процентних ставок. В умовах підвищення процентних ставок, що спостерігається на ринку банківських послуг України, це призведе до зниження прибутку банківської системи. Так, якщо процентна ставка зросте на 2 в.п. (як за кредитами, так і за депозитами), то банківська система матиме збитки у розмірі 595,2 млн. грн.

Таблиця 1

Аналіз процентного ризику банків України

Назва показника	Умовна позначка	Термін погашення					
		від 2 до 31 дня	від 32 до 92 днів	від 93 до 365 днів	від 1 до 3 років	від 3 до 5 років	понад 5 років
Активи, чутливі до зміни процентної ставки, тис. грн.	FA(t)	62 932 600	43 903 662	127 517 281	105 551 042	52 906 628	93 136 916
Пасиви, чутливі до зміни процентної ставки, тис. грн.	FL(t)	60 418 408	51 480 209	152 217 026	80 171 684	32 198 069	13 534 690
Величина гєпа, тис. грн.	GAP(t)	2 514 192	-7 576 548	-24 6 99 745	25 379 358	20 708 560	79 602 226
Коефіцієнт гєпа	FGAP(t)	1,04	0,85	0,84	1,32	1,64	6,88
Кумулятивний (нагромаджений) гєп, тис. грн.	KGAP(T)	2 514 192	-5 062 356	-29 762 101	-4 382 743	16 325 817	95 928 043

Індекс процентного ризику, %	IR(t)	0,52	1,04	6,12	0,90	3,36	19,74
Зміна процентної ставки		-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
Додатковий прибуток/збиток		-50 284	101 247	595 242	87 655	-326 516	-1 918 561

При цьому процентний ризик за строком погашення більше року при зростанні процентних ставок зростатиме, оскільки для підтримання необхідних обсягів довгострокових активних операцій банки будуть вимушені використовувати більш дорогі короткострокові ресурси, що, в свою чергу, може зменшити процентну маржу банків.

За групами банків найменший процентний ризик має III група банків. Індекс процентного ризику до року за цією групою становить 0,40 %.

Найбільший процентний ризик до року мають банки I та IV груп – 9,51 та 7,27 % відповідно.